

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Eandem doctrinam sic intellectam tradiderunt discipuli sancti Augustini
Prosper & Fulgentius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

ut noverit officia bona à sine discernere; hinc ejus bonitas novit etiam temporalia nonnulla bona, talibus effectibus bonis retribuere, quantumvis alio temporali sine vicentur. Sic enim, quod æquè mirum est, etiam oblectibus benefecit mentiendo beneficientibus. Nimirum benevolentia quæ in eodem facto fuit, non fallacia, benignitas remunerata fuit. Objectionem quæ ex natura rei, hoc est, ex ratione virtutis moralis petitur, infra, ubi de virtutibus infidelium disputabitur, dissolvemus.

Hæc, ut opinor, satis perspicue declarant, quam inania sint, quæ pro bonis operibus infidelium ex Augustino adversus Augustinum proferuntur. Neque enim aliud sunt, nisi testimonia quædam suis levis evulsis, quæ totam probant vim habent ex minus perspectis Augustini phrasibus, atque sensu: quæ quilibet ex accurato ejus lectione doctrinaque serjâ discussione paulo familiarius noverit, videt.

CAPVT SEPTIMVM.

Eandem doctrinam sic intellectam tradiderunt discipuli sancti Augustini Prosper, & Fulgentius, & ipsi Pelagiani in Augustino agnoverunt.

ET quidem quid sanctus Prosper de operibus infidelium sentiat, ex superioribus satis evidenter claruit, ubi multa ejus testimonia protulimus, quibus sine Deo non nisi in perniciem & in peccatum arbitrium hominis moveri dicebatur. Vbi est autem magis sine Deo & auxilio ejus, quam tibi & ipsa deest fides, à qua incipit gratia bonæ voluntatis, sine qua nihil omnino boni juxta sanctum Augustinum fieri potest? Quibus addè & id quod libro tertio de vita contemplativa dicit: *Hæc etsi possunt bono ingenio discerni, tamen sine dono Dei, quantum mihi videtur, nec virtutes possunt apperi vel haberi, nec earum similitudines, quæ sunt virtutes emulantiæ, acquirari: in tantum ut infidelibus nihil proficere credamus, etiamsi sint aliquis per corpus virtutes (id est, virtutum opera) operari: quod eas nec à Deo suo se accepisse crediderunt nec ad eum, qui est fons omnium bonorum, referre voluerunt. Et quid dico, nihil eis profuerunt? Imo etiam nocuerunt, dicente Apostolo: Omne quod non est ex fide peccatum est. Non dixit: Omne quod non est ex fide, nihil est: sed dicendo: Omne quod non est ex fide peccatum est, declaravit, quod omnia bona aut ex fide gesta virtutes sunt, id est, opera virtutum, &*

A bona, quæ profecto iustificanti, aut si fuerint sine fide, non sunt aliqua bona credenda, sed vitia, quæ non iuvant suos operarios, sed condemnant, instigantque præcipiant, atque à finibus æternæ salutis eliminant. Sed quid ego hæc de infidelibus, unde nullus ambigere videtur, exaggero? Si meis verbis exprimere voluissent sententiam, quam Prosperi & Augustini esse tradidi, non potuissent eam apertius & ab omni ambiguitatis nubilo tersius proponere. Clarissime quippe dicit, omnia infidelium opera esse peccata; non metaphorica, non late sumpta, sed propriissime dicta, utpote quæ non modo non profunt, sed etiam nocent: non esse bona, sed vitia; condemnare operarios; à finibus æternæ salutis eliminare. Neque causam silet, quam toties inculcavit Augustinus, quia non ad finem bonorum omnium referre voluerunt. Hanc doctrinam de infidelibus ita certam esse docet, ut de illa nullus ambigere videatur. Ex qua perspicue admodum declarata sententiâ suâ dicit & alibi: *Omne quod non est ex fide peccatum est: ut scilicet intelligat, iustitiam infidelium non esse iustitiam, id est, opus iustum seu bonum infidelium, non esse verè bonum; quia sordet natura sine gratia. Et in carmine illo præclaro de ingratis:*

*Omne etenim probitatis opus, nisi semine veræ
Exoritur fidei, peccatum est, inque erratum.
Veritur, & sterilis cumulat sibi gloria penam.*

ET libro primo de vocatione gentium: *Quia etsi sunt, qui naturali intellectu comati*

A sit vitis reluctari, huius tantum temporis vicem sterilius ornant, ad veras autem virtutes, æternamque beatitudinem

Lib. contra
Collat. c. 22.

c. 285

Lib. de in-
carnat. c. 25.

Serm. 2. de
ieiunio Pen-
tecost.

Orig. lib. 10.
in Epist. ad
Rom.

Ibid.

Lib. 4. cont.
Iul. c. 3.

Ibid. infra

beatitudinem non profecit. Sine cultu enim veri Dei A
etiam quod virtus videtur esse, peccatum est, nec pla-
cere illis Deo sine Deo potest. Qui vero Deo non
placet, eum nisi sibi & diabolo placet. Et in libro
contra collatorem: Natura boni sui male uti-
tur: in quibus sine cultu veri Dei impietati immu-
ditateque convincitur; & unde se defendi existimat ac-
cusatur. Et infra improbando dicit: Quasi
nullus sit bona voluntatis motus, nisi quem creaverit
diffuse per Spiritum sanctum charitatis afflatus. Sine
fide enim impossibile est placere Deo; & Omne quod
non est ex fide peccatum est. Et iterum paulo post:
Ita manifestissime patet, in impiorum animis nullam
habitare virtutem, sed omnia opera eorum immunda
esse atque polluta. Hæc sanè omnia, præsertim
quæ ex libris de contemplatione decerpimus,
aliæque plura superius allegata, quibus nihil
omnino boni naturam sine gratia, sed tan-
tummodo peccare posse demonstravimus, tam
evidenter sensum Augustini exprimunt, ut si
commentarij loco magistrum discipulus illu-
strare voluisset vix aliquid luculentius expeti
posset. Quorum vestigijs insistendo sanctus
Fulgentius similiter ut Augustinus locum il-
lum Apostoli ad Romanos: Cum enim gentes
quæ legem non habent natura iter, ea quæ legis sunt
faciunt &c. De gentibus jam fide iustificatis
interpretatur, & rationem addit: Quia omne
quod non est ex fide peccatum est. Et, quia sine fide
impossibile est placere. Quo sensu & sanctus Leo
dicit: Apud nos fides etiam sanctificat manducan-
tem; apud illos infidelitas polluit ieiunantem. Vnde
quia extra Ecclesiam Catholicam nihil est integrum,
nihil castum, dicente Apostolo: Omne quod non est ex
fide peccatum est &c. Et ante Fulgentium, Leonem,
Properum, & Augustinum Origenes eundem
locum apertissime sic explicuit: In hoc sermone
credentium quorundam negligentes & desides animos
vinculo acriore constringit, ut nihil sine fide agant,
nihil sine fide dicant, nec absque fide aliquid cogitent:
quia sive quid gesserit sine fide, sive locutus fuerit, sive
etiam cogitaverit, peccat. Ut vero declararet, hoc
defectu intentionis, quam ut Augustinus lo-
quitur, fides dirigit, accidere. Itatim addit
locum alium, quo illa veri fidei intentio præ-
scribitur: Hoc idem est, quod in alijs dicitur, sive
manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia
ad gloriam Dei facite.

Quod si & ipsum Iulianum eodem modo
Augustini doctrinam intellexisse demonstra-
vero, ut à nobis explicata est, neque repug-
nasse Augustinum, nescio sanè quod eviden-
tius argumentum postulari queat, ut omnis
ambiguitatis nebula dispellatur. Sic verò
eam intellexisse Iulianum, explorata veritas
est, eaque multis modis patet. Primum, quia
ut infringeret Augustini sententiam, qua dix-
erat, Omne quod non est ex fide peccatum esse,
obijcit illum Apostoli locum: Cum enim
gentes quæ legem non habent naturaliter ea
quæ legis sunt faciunt; ex quo probare conaba-
tur, etiam alienos à fide Christi veram posse habere
iustitiam, hoc est, opera vera iustitia, quæ ta-
men fatebatur non esse talia, ut à Deo vitam
consequerentur æternam, non propter Deum faciendo

bona, quæ faciunt: Negat hoc mordicus Augu-
stinus, sed illa eadem opera quamvis bona eos
male fecisse convincit, ideoque negari non posse,
quin peccaverint. Secundò, quia, ut eandem
doctrinam generalem infirmaret, exempla ve-
luti instantias propositionis generalis opponen-
bat impiorum quos dicebat alienos à fide abundasse
virtutibus, ita ut solis libertatis ingenita viribus, &
misericordes crebro, & modesti, & casti invenirentur,
& sobrii. Respiciebat autem illos Romanos
veteres. Sed ita hoc refellit Augustinus, ut
eos tantummodo minus punitos esse doceat,
sic ut hoc ipso quo non referrent ea ad au-
torem Deum, efficerentur iniusti. Tertio, quia
planissimis verbis Augustinum interrogat: Si
gentili nudum operuerit, nunquid, quia non est ex
fide, peccatum est? Qui posset clarius indicare
modum, quo intelligit sententiam Augustini
asserentis, Omne quod non est ex fide esse pec-
catum, quam opus aliquod asserendo, quod &
ipse Iulianus, & cum eo Scholastici existimant
esse bonum, & nihil ad æternam vitam con-
ferre seu esse sterile & imperfectum de illo ipso
interrogare, ut sit peccatum? Nec diffite-
tur Augustinus, sed eadem simplicitate & alle-
verantia respondet: Propterea in quantum non est
ex fide peccatum est: Et ne officium reprehenden-
tere videretur, cum tantummodo defectus
legitimi finis culpandus sit, non quia, inquit,
per se ipsum factum, quod est nudum operare, pecca-
tum est; sed de tali opere non in Domino gloriari solus
impius negat esse peccatum. Quarto, quia dicitum
Augustini, quod gentili castitas, id est,
opus castitatis, non esset vera castitas, ita re-
prehendit ut dicat: Eadem fronte dicitur, quia
corpus Paganorum corpus non sit, & oculi Paganorum
sensum non habeant inveniendi. Respondet Augu-
stinus, & corpus eorum esse verum corpus, nec
tamen esse consequens, ut eorum castitas sit
vera castitas, quia de his quæ faciunt dicitur est:
Omne quod non est ex fide peccatum est. Quintò,
quia cum dixisset Augustinus, quod in infide-
libus non peccata coercerentur (quod certissimum
est de veris peccatis intelligi) sed alijs peccatis
alia peccata vincuntur, continuo subdebat con-
cludebatque Iulianus sententiam suam: Perfa-
cite igitur studio sanctitatis, quod Deus adiuvat, pa-
rebit homo crevere peccatis. Si enim vincuntur peccata
peccatis, quanto magis possunt virtutibus peccata su-
perari? Vbi manifestissimum est Iulianum de
veris peccatis loqui, quibus hominem Pela-
giani carere posse statuebant. Nam vera pec-
cata Pelagiani docebant virtutibus posse su-
perari: quæ Augustinus tantum alijs peccatis
per infideles superari posse asseruerat. Denique
hac de causa supra audivimus toties objicien-
tem Augustino Iulianum, quod ante libera-
tionem, quæ fide inchoatur, homo nihil agere
posset juxta doctrinam Augustini nisi malum:
Si hoc, inquit, quod tu putas, sit, quia libertate so-
lum peccaretur &c. itemque: Voluntas, sicut dixisti,
ad faciendum bonum non est libera perque hoc aliud
agere non potest nisi malum, & plura hujusmodi
quæ ante recensimus. Hanc etiam doctri-
nam Augustini & Properi respexit Cassianus,
tacite-

Cellar. 13.
et apud Prof.
vni. Collat.
cap. 17.
Ep. 24.
Lib. 1. cap.
1. 3.

taciteque carpit: Nec enim Deus talem hominem fecisse credendus est, qui nec velit inquam, nec possit bonum: quasi istum perditissimum humanæ naturæ statum Deo condenti, non homini conditorem deserenti Augustinus ascriberet. Et evidentius in consequentibus: Vnde cavendum nobis est, ne ita ad Dominum omnia sanctorum merita referamus, & nihil nisi quod malum atque peruersum est humana ascribamus naturæ. Nam quemadmodum Tullianus aperitissimè, ita Cassianus occultius in illa Augustini verba velut humanæ naturæ contumeliosa irruerat, quibus dixerat: *Hæc voluntas ideo libera in bonis non est, quia liberata non est. Nec potest homo boni*

A aliquid velle, nisi adiuuetur ab eo qui malum non potest velle, hoc est, gratia Dei per IESVM Christum Dominum nostrum. Omne enim quod non est ex se, peccatum est. Nam illis verbis aperitissimè Augustinum, quid sentiret, aperuisse iactabat Iulianus, eaque propterea tanquam nullo modo toleranda resellebat. Quæ tamen tantum abest, ut Augustinus vel tanquam invidiosa retractaret, vel tanquam asperius dicta molliret, ut potius velut ex ipsi Christianæ religionis haulta fundamentis, eo modo quo superius à nobis explicatum est, mordicus tueretur.

Lib. 1. oper.
imper. 1. 13
& 143.

CAPVT OCTAVVM.

Vtrum virtutes Philosophorum veræ virtutes, an vitia sint, & quare?

QVÆ hæcenus de operibus in fidelium ex Augustino disputata sunt, satis superque esse poterant ad perspicendum liquidissimè sensum ejus: quibus etiam facile constare posset, quid de virtutibus Philosophorum atque Romanorum sentiendum sit. Cum enim virtus non sit aliud nisi principium operis boni, seu secundum Aristotelem, quæ bonum facit habitum, & opus eius bonum; & juxta divum Thomam, bonus habitus, & boni operativus, hoc ipso quo infideles nullum facere posse docentur opus bonum, necessariò sequitur, eos nullam etiam habere virtutem: sed si ad aliquod officium bonum propendere videantur, ea forsitan consuetudo bona vocari posset; virtus tamen esse non poterit. Quia tamen nonnulla de ista questione altercatio est, hæc peculiariter & breviter tractanda visa est, ut inde plenius adhuc atque planius Augustini sententia de operibus infidelium jam explicata pateat. Doctrinæ quippe ipsius in hac materia istud omnino peculiare est, ut sibi mirum in modum à capite ad calcem usque consonet, utpote quæ ab ipsidem principijs tota pendeat, quæ quæveritum ad extremas conclusiones usque penetrantibus. A quorum filo si Philosophiæ humana rationibus deductus semel aberraverit doctrinam ejus univèrsam perturbari, nulloque nexu colligatam fluere, sicque contradicere necesse est. Hinc enim factum est, ut nonnulli recentiores, dum Augustini principia de hac re vel non satis assequuntur, vel tanquam nimis sublimia supplicij nostri infirmitate metuantur, mirabiles tenebras in doctrinam ejus aperitissimam intulerint: quia cogitationibus Philosophorum de habitibus & virtutibus moralibus assueti, quicquid sublimius, & Christianâ Philosophiâ dignius preoccupatis opinionibus distulerit, potius deorsum oborto collo deprimendum, quam se sursum elevandos esse ceciderunt. Itaque Gloffis à sensu Augustini

A distantiâssimis doctrina sancti Doctoris perspicua aliò detorta est: quarum interpretationum non est aliud fundamentum, nisi quia alioquin falsum esset id quod ipsi verum putant. Quo sane modo si autorum quorumcumque verba ad documenta tractare licet, & non potius ex perpetuo doctrinæ filo sensus eorum, sive respiciatur, sive falsus, (quod alterius quaestio est) perquirendus, nihil in univèrsis Patrum sanctissimorum scriptis ita manifestum est, & categoricis propositionibus adversus hæreses assertum, quod non facilissimo negotio eludi, adulterari, pervertique possit. Et revera per illam liberam qualicet opinandi pruriginem, quæ per disputationes nonnullorum recentiorum in theologiam invecata est, multoque liberiores interpretandi, seu potius pervertendi Patrum antiquorum scripta licentiam eo ventum est, ut nemo, quicquid tandem senserit, Augustino vel Patribus gravioris notæ contradicere sibi videatur. Neglectâ enim totius doctrinæ consonantiâ, quæ ante omnia debebat explorari, abruptas quasque sententias ita exponunt vel componunt potius, ut non tam admirationem, quam horrorem peritioribus injiciant. Ex quo solemniter libertinæ interpretationis more, Auctoritas Patrum antiquorum, quæ primum olim habere solebat locum, nunc ita apud quosdam evuluit, ut nullum argumentum contemptibilius eis sit, solutuque facilius, quam quod ex eorum scriptis ducitur, dummodo ratiuncula nonnullæ novitati suffragari videantur. Sed omisit querimonij ad Augustinum nostrum redeamus, & ostendamus, doctrinam ejus univèrsam non modo de operibus infidelium, sed etiam de virtutibus eorum ita sibi concinere, ut quemadmodum in Philosophiâ causa per effectum, & effectus per causam, ita quoque natura salium operum per virtutes, & natura virtutum per opera liquidissimè demonstrari possit. Pari enim passu ista

B b

in Augu-